

ISSN 1859-4581

Tạp chí

NÔNG NGHIỆP & PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

JOURNAL OF AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT

Canh tác chè hữu cơ tại Mộc Châu

Chăn nuôi bò sinh sản tại Lạng Sơn

Phục tráng lúa tẻ Đạo

Thu hoạch rau su su

Vườn giống lê ôn đới tại Sơn La

Chuyên đề

KHUYẾN NÔNG

BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Tháng 11

2019

TẠP CHÍ

**NÔNG NGHIỆP
& PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN**
ISSN 1859 - 4581

NĂM THỨ MƯỜI CHÍN

CHUYÊN ĐỀ
KHUYẾN NÔNG
THÁNG 11/2019

TỔNG BIÊN TẬP
PHẠM HÀ THÁI
ĐT: 024.37711070

PHÓ TỔNG BIÊN TẬP
DƯƠNG THANH HẢI
ĐT: 024.38345457

TOÀ SOẠN - TRỊ SỰ
Số 10 Nguyễn Công Hoan
Quận Ba Đình - Hà Nội
ĐT: 024.37711072
Fax: 024.37711073
E-mail: tapchinongnghiep@vnn.vn
Website: www.tapchikhoahocnongnghiep.vn

VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN TẠP CHÍ
TẠI PHÍA NAM
135 Pasteur
Quận 3 - TP. Hồ Chí Minh
ĐT/Fax: 028.38274089

Giấy phép số:
290/GP - BTTTT
Bộ Thông tin và Truyền thông
cấp ngày 03 tháng 6 năm 2016

Công ty TNHH In ấn Đa Sắc
Địa chỉ: Số 7, P. Xuân Phương,
Q. Nam Từ Liêm, TP. Hà Nội

Bìa 1: Trồng hoa lan công nghệ cao
tại Hải Phòng

Ảnh: Huy Tùng

MỤC LỤC

- ❑ THU UYÊN. Chăn nuôi an toàn sinh học là chìa khóa đảm bảo phòng chống dịch bệnh 2
- ❑ MINH HẢI. Lần đầu tiên ở miền Bắc: Nghiên cứu, sản xuất thành công giống, nuôi thương phẩm bảo ngư chín lỗ 4
- ❑ CẨM PHƯƠNG. Phát triển nuôi trồng thủy sản ở xã đảo Nam Du 7
- ❑ PV. Tổng kết 10 năm xây dựng nông thôn mới 9
- ❑ THU QUYÊN. Bắc Ninh triển khai: Mô hình nuôi cá chép lai V1 ứng dụng công nghệ “sông trong ao” 11
- ❑ PHAN VIỆT. Triển vọng mô hình nuôi cá leo thương phẩm trong ao 12
- ❑ GIA KHÁNH. Mô hình nuôi thỏ Newzealand của chàng trai người Mường tại xã Quyết Chiến, huyện Tân Lạc, tỉnh Hòa Bình 14
- ❑ TRANG NGUYỄN. Liên kết chăn nuôi trâu, bò thương phẩm an toàn sinh học theo chuỗi giá trị gắn với tiêu thụ sản phẩm trên địa bàn xã Hùng Mỹ 16
- ❑ NGUYỄN THỊ THANH. Nông dân phường Đình Kế giàu lên nhờ ươm con rau giống 18
- ❑ KHÁNH QUYÊN. Thanh Hóa: Khôi phục và phát triển nghề nuôi bò sữa 20
- ❑ CẨM LINH. Phát triển chăn nuôi đại gia súc trên địa bàn tỉnh Phú Thọ 22
- ❑ NGÔ QUYÊN. Trồng su su lấy ngọn - hương thoát nghèo của người dân xã Quyết Chiến 23
- ❑ Quy trình kỹ thuật sản xuất tía tô, kinh giới an toàn 24
- ❑ TRẦN THỊ DOANH. Cây Đinh lăng - thức dậy một vùng quê 26
- ❑ P. TOÀN. Hiệu quả mô hình thâm canh cam đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm 28
- ❑ VŨ THỊ ĐỨC. Kỹ thuật chăn nuôi và phòng bệnh cho gà H'mông nuôi bán thả tại vùng núi cao 30
- ❑ LÊ ĐỨC THẮNG, TRẦN VĂN TIẾN, HÀ TIẾN CÔNG. Hiệu quả kinh tế - xã hội của các mô hình trồng mây nếp dưới tán rừng trên địa bàn huyện Lục Yên, tỉnh Yên Bái 33
- ❑ CAO ĐÌNH SƠN, NGUYỄN THỊ MAI PHƯƠNG, TRẦN VĂN TIẾN. Kỹ thuật trồng bổ sung làm giàu rừng tự nhiên bằng cây trám đen và giổi xanh tại Sơn La 35
- ❑ PHẠM VĂN HUÂN. Kỹ thuật trồng cây Thanh trà 37
- ❑ TRẦN LÊ KIỀU OANH. Kỹ thuật trồng cây Sa nhân tím 39
- ❑ LÊ MẠNH HẢI. Giao ban khuyến nông các tỉnh phía Bắc 44

KỸ THUẬT TRỒNG CÂY SA NHÂN TÍM

Sa nhân tím được trồng dưới tán rừng

Sa nhân tím (*Amomum longiligulare* T.L.Wu) là cây thân thảo, sống nhiều năm, thường mọc thành đám, có thân rễ bò lan trên mặt đất; thân lá cao 1 - 2 m hoặc hơn; là cây ưa ẩm, hơi chịu bóng hoặc có thể trở nên ưa sáng khi đã phát triển thành các quần thể nhỏ, dày đặc trên các nương rẫy cũ. Nếu quá râm thì cây Sa nhân tím mọc rậm rạp, ít ra hoa kết quả, thậm chí không ra hoa kết quả. Dưới ánh sáng trực xạ cây sinh trưởng kém, lá bị vàng úa. Ở Việt Nam, Sa nhân tím được phân bố chủ yếu ở các tỉnh thành phía Nam bao gồm: Quảng Nam, Quảng Ngãi, Bình Định, Phú Yên, Ninh Thuận, Kon Tum, Gia Lai, Đắk Lắk...

Sa nhân tím là một trong những cây thuốc quý, có giá trị kinh tế cao được người dân biết đến và sử dụng lâu đời. Trong Y học cổ truyền, quả Sa nhân tím được sử dụng làm thuốc, nhằm kích thích tiêu hóa, đau dạ dày, sẩy thai, huyết áp cao...Sa nhân tím còn được dùng làm gia vị, hương liệu sản xuất xà

phòng thơm... Chính vì thế, đây không chỉ là cây dược liệu quý mà còn là loài cây có giá trị kinh tế cao, mang lại nguồn thu nhập lớn cho người trồng. Sa nhân tím có giá trung bình từ 110-220 nghìn đồng/kg. Không chỉ vậy, việc trồng Sa nhân tím dưới tán lá rừng tạo cho thảm thực vật đa dạng và phong phú, góp phần bảo vệ và phát triển rừng, ngăn chặn hạn chế xói mòn rửa trôi đất, không tranh chấp với loài cây trồng khác mà chỉ tận dụng đất dưới tán rừng để tăng nguồn thu nhập trên một đơn vị diện tích. Với đặc tính dễ trồng, ít sâu bệnh, ít vốn đầu tư, khả năng sinh trưởng, phát tán nhanh, giá trị kinh tế cao, thị trường tiêu thụ tốt, Sa nhân tím đang là “cây xóa nghèo” hiệu quả. Hiện nay nhiều hộ gia đình đang có xu hướng đầu tư và phát triển mô hình trồng cây Sa nhân tím dưới tán rừng. Dưới đây xin giới thiệu kỹ thuật trồng cây Sa nhân tím.

1. Thời vụ trồng

- Vụ thu vào tháng 7- 8. Thời tiết mưa nhiều, nhưng cũng nắng

nhiều; phải chú ý chăm sóc (ché độ tưới).

Ngoài ra, Sa nhân tím có thể trồng vào cả mùa đông (tháng 11-12). Thời tiết ít mưa, đất khô phải tưới nhiều, kết quả thu được vẫn rất khả quan.

2. Phương thức trồng

- Trồng Sa nhân tím dưới tán rừng trồng

+ Trồng Sa nhân tím dưới tán rừng là phương thức trồng xen với cây trồng chính điều, cao su. Ở phương thức này, tận dụng được độ che tán của cây trồng chính để cây Sa nhân tím phát triển.

+ Xử lý thực bì: Tiến hành phát dọn thảm tươi cây bụi, dây leo. Tiếp theo nếu độ tàn che cao trên 0,7 phải tiến hành tỉa tán để hạ độ tàn che xuống dưới 0,5-0,6.

Đào hố trồng theo băng dọc theo hàng cây trồng chính, cách gốc cây trồng chính từ 1 m.

+ Chăm sóc sau trồng: Ở phương thức này, phải chú ý duy trì độ tàn che ở mức dưới 0,6.

- Trồng Sa nhân tím trên đất nương rẫy đã bỏ hoang:

+ Loại đất này vốn được khai phá từ rừng, sau nhiều năm trồng chè hoặc canh tác cây lương thực, đất bị xói mòn, cây trồng năng suất kém nên bỏ hoang; cỏ dại, cây bụi và cây gỗ nhỏ xâm lấn. Độ dốc dưới 30°.

+ Đối với phương thức trồng thuần loại Sa nhân tím trên đất rừng sau nương rẫy phải tiến hành chặt phát bỏ gần như toàn bộ các cây bụi và gỗ nhỏ. Chỉ chừa lại một số cây gỗ có tán lá thoáng

(tránh gió bão làm đổ) với tổng độ tàn che từ 10 - 20% (tối đa 30%). Cuộc bỏ gốc cây, lượm bớt đá, rẫy cỏ phơi khô xong đốt lấy tro.

Chú ý: Trong trồng Sa nhân tím nên tiến hành chia lô, mỗi lô 1.000 m². Cần thiết kể các lối đi lại để vận chuyển cây giống, phân và chăm sóc thuận tiện.

3. Làm đất, bón lót và trồng cây

- **Làm đất:** Cuộc lật đất toàn bộ diện tích, nhằm phơi đất, diệt bớt trứng côn trùng và hạt cỏ.

Đào hố: Đào hố có kích thước rộng 30 x 20 x 30 cm.

- **Bón lót:** Bón lót 1,5 – 2 kg phân chuồng hoai cho mỗi hố, dùng cuốc trộn đều phân với đất, lấp một lớp đất mỏng lên trên miệng hố.

- **Trồng cây:** Dùng cuốc bới lại các hố đã được bón lót khi làm đất. Đập đất cho nhỏ, trộn đều với phân lót, dùng dao sắc cắt túi bầu (nếu trồng cây bầu), đặt cây giống theo hướng thẳng đứng, mỗi hố trồng một nhánh hay một cây con, lấp đất 6-10 cm và dẫm chặt gốc. Khi trồng nếu gặp trời nắng thì phải tưới thấm nước ngay để tránh mất nước và rễ tiếp xúc với đất được tốt.

4. Chăm sóc sau trồng

a. Tưới nước:

Sa nhân tím là cây ưa ẩm, vì vậy trong khi trồng cần chú ý khâu tưới nước, nhất là khi cây còn non. Khi trồng Sa nhân tím nếu không có mưa, đất khô phải tưới ngay. Trong 2 - 3 tháng đầu cần thường xuyên tưới nước, để

đất luôn ẩm, cây giống giữ được tươi mới có thể nảy mầm được.

Khi cây chồi đã mọc lên khỏi mặt đất cho đến khi đẻ nhánh, tạo thành khóm nhỏ, việc tưới nước giảm dần, thậm chí không cần tưới. Tuy nhiên, nếu thời tiết khô hanh, nắng nóng kéo dài thì cần phải tưới để cây sinh trưởng tốt.

Cách tưới nước lúc mới trồng là trực tiếp vào gốc; khi cây đã mọc và thành khóm nhỏ nên dùng vòi phun lên cả cây.

Bón thúc phân cho Sa nhân tím

b. Trồng dặm:

Khi phát hiện thấy cây không mọc chồi, cần lấy các cây giống dự trữ, hoặc tách bớt một nhánh từ các khóm khác đem trồng dặm bổ sung vào ngay.

Cây trồng dặm cần chú ý chăm sóc tốt để cho cây nhanh hồi phục và nảy mầm.

c. Làm cỏ, bón phân

- **Làm cỏ:** Dùng cuốc rẫy bỏ cỏ, riêng xung quanh gốc Sa nhân tím thì dùng tay nhổ. Do cây Sa nhân tím mọc nông, thân rễ nổi trên mặt đất, bởi vậy, trong quá trình chăm sóc không cần vun gốc. Cỏ dại rẫy ra phơi dưới nắng sẽ khô sau thành mùn cho đất. Trong vòng 1,5- 2 năm đầu tiên,

khi cây Sa nhân tím chưa phủ kín mặt đất, cứ 2 - 3 tháng làm cỏ một lần. Thậm chí trong 6 tháng đầu tiên 1 - 1,5 tháng một lần. Khi cây Sa nhân tím đẻ nhiều nhánh, lan tỏa từ khóm nọ sang khóm kia, mặt đất được che phủ, cỏ dại sẽ không mọc được nữa.

- **Bón thúc phân:** Mỗi năm bón 1 lần

Năm 1: Bón thúc bằng phân NPK-S 10:5:3.13 với lượng 1 tấn/ha, bón vào tháng 6-7 (sau khi làm cỏ).

Năm thứ 2 và 3 mỗi ha bón 1 tấn NPK cộng thêm 1 tấn phân vi sinh trộn đều, bón vào tháng 3 (trước khi ra hoa).

Cách bón là rắc đều quanh gốc, khi Sa nhân tím đã mọc dày thành thảm thì rắc phân toàn bộ diện tích có Sa nhân tím.

- **Làm vệ sinh vùng trồng Sa nhân tím:** Trong quá trình chăm sóc Sa nhân tím, hàng năm phải chặt tỉa bớt cành và cây che bóng (Sa nhân tím trồng thuần loài), sao cho độ tàn che tổng số chỉ vào khoảng 30% (không để vượt quá 70%).

Trong vòng đời của Sa nhân tím, mỗi nhánh chỉ tồn tại trong thời gian 2 năm tuổi. Như vậy hàng năm sẽ có các nhánh già tự chết đi. Để tạo điều kiện cho cây ra hoa quả tốt, cần cắt bỏ những nhánh vàng úa (sấp tàn lụi) và vơ bỏ bớt lớp thảm mục dưới gốc (nếu thấy quá dày).

Công việc này cần tiến hành vào tháng 2- 3 hàng năm, trước mùa hoa quả đầu tiên.

c. *Bảo vệ*: Sa nhân tím thường bị trâu, bò, dê vào ăn lá. Khi cây Sa nhân tím có quả thường bị các loài rùa, sóc, nhím và chuột ăn hoa và quả. Vì vậy, cần phải làm hàng rào bảo vệ toàn bộ diện tích trồng Sa nhân tím. Vật liệu làm hàng rào cần giữ được lâu bền, như dây thép gai với cột bê tông hay rào bằng tre hoặc

cành cây gỗ. Về sau tốt nhất nên tạo hàng rào bằng cây xanh (Mây).

5. Phòng trừ sâu bệnh

Hiện tại chưa phát hiện thấy sâu bệnh hại Sa nhân tím một cách đáng kể. Ngoại trừ vào giai đoạn cây còn nhỏ (3 - 6 tháng tuổi), bị bọ rùa nhỏ ăn phần thịt lá

non và một loại Sâu khoang nhỏ (*Prodenia* sp.) cuốn lá non. Tuy nhiên cần phải tiến hành theo dõi thường xuyên để có biện pháp phun trừ sâu bệnh hại ngay từ khi mới phát sinh.

Trần Lê Kiều Oanh

Viện Sinh thái rừng và Môi trường

Tăng cường các biện pháp kiểm soát dịch bệnh và phát triển chăn nuôi an toàn sinh học bền vững

Sáng 17/10, Bộ Nông nghiệp và PTNT tổ chức hội nghị tăng cường các biện pháp kiểm soát dịch bệnh và phát triển chăn nuôi an toàn sinh học bền vững. Bộ trưởng Nguyễn Xuân Cường, Thứ trưởng Phùng Đức Tiến chủ trì hội nghị. Tham dự hội nghị có đại diện các đơn vị trực thuộc Bộ Nông nghiệp và PTNT và các ban ngành liên quan...

Tại hội nghị Bộ trưởng Nguyễn Xuân Cường cho biết, sau hơn 8 tháng bùng phát, bệnh dịch tả lợn châu Phi đã gây thiệt hại, làm giảm 8,3% sản lượng thịt lợn, đến nay chúng ta phải có kế hoạch tăng đàn. Theo thực tế vừa qua cho thấy có nhiều doanh nghiệp, trang trại đã làm tốt biện pháp chăn nuôi an toàn sinh học nên đàn lợn vẫn được an toàn. Với tín hiệu thị trường tốt, sẽ khuyến khích những hộ chăn nuôi trang trại lớn và vừa, doanh nghiệp đảm bảo đủ an toàn sinh học

đẩy mạnh tăng đàn. Những hộ nhỏ lẻ không đảm bảo an toàn thì không tái đàn để tránh dịch lại xảy ra gây thiệt hại kép. Bộ trưởng Nguyễn Xuân Cường nhận định, cuối năm và đầu năm là thời điểm tiêu thụ cao nhất. So với mọi năm, dự báo nguồn cung thiếu khoảng trên 8%, do đó phải tập trung các nhóm giải pháp tổng thể.

Cục Thú y cho biết từ tháng 6 trở đi, tình hình phát sinh dịch bệnh có xu hướng giảm. Nhưng, đến tháng 8/2019, bệnh dịch phát sinh thêm 856 xã, 60 huyện, 1 tỉnh. Và tháng 10 (tính đến 15/10/2019), bệnh phát sinh thêm 157 xã, 3 huyện.

Hiện nay, công tác phòng chống dịch vẫn còn nhiều khó khăn khi dịch đã xảy ra trong thời gian dài, các lực lượng tổ chức triển khai thực hiện đã hoạt động quá tải. Đặc biệt khi thủ lao, tiền công, và công tác phí nhiều nơi từ đầu đợt dịch đến nay chưa được chi trả, dẫn đến tình trạng chán nản, không tổ chức quyết liệt và thực hiện đúng kỹ thuật các biện pháp phòng, chống dịch. Không tổ chức tiêu hủy lợn bệnh kịp thời; không thực hiện nghiêm các biện pháp vệ sinh, phun thuốc sát trùng,...

Theo Cục Chăn nuôi, cần tiếp tục duy trì phát triển chăn nuôi lợn để chủ động nguồn thực phẩm, tránh sự thiếu hụt nguồn cung. Đặc biệt trong bối cảnh bệnh DTLCP vẫn diễn biến phức tạp thì việc tăng cường các biện pháp an toàn sinh học trong chăn nuôi lợn là hết sức cần thiết. Đồng thời kết hợp sử dụng các chế phẩm sinh học trong vệ sinh, bổ sung trong thức ăn, nước uống, chất độn chuồng. Nhiều mô hình chăn nuôi lợn an toàn sinh học kết hợp sử dụng chế phẩm sinh học trong thời gian vừa qua đã phòng, chống rất tốt với bệnh DTLCP.

Bộ Nông nghiệp và PTNT đang tập trung các nguồn lực hỗ trợ các địa phương, các doanh nghiệp xây dựng các chuỗi, vùng an toàn dịch bệnh theo quy định của Việt Nam và theo khuyến cáo của Tổ chức sức khỏe động vật Thế giới (OIE) để đảm bảo sản xuất an toàn.

Thủy Linh